

AZ INTERNET ALAPVETŐ JOGI PROBLÉMÁI
AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ JOGI KÖRNYEZET SZABÁLYOZÁSA
A 2000/31/EU IRÁNYELV TÜKRÉBEN

A Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Jogász Egylet közös konferenciája
Az információs társadalom hatása a jogrendszerre
2000. szeptember

Szerző: Dr. Szecskay András

BEVEZETŐ

Az ambiciózus cím ellenére a jelen tanulmánynak nem célja az Internettel összefüggő valamennyi jogi probléma tárgyalása. Meglehetősen lehetetlen vállalkozás ugyanis a dinamikusan fejlődő Internettel kapcsolatos összes jogi problémát egy korlátozott terjedelmű cikkben elemezni. Ezért a jelen tanulmány elsősorban az elektronikus kereskedelem által felvetett kérdéseket és a lehetséges szabályozási megoldásokat tárgyalja, különös tekintettel a jogalkotó feladataira és a magyarországi jogi szabályozás tájolójául szolgáló Európai Uniós irányelvekre.

Az Európai Unió Parlamentje és az Európai Unió Tanácsa 2000. június 8-án tette közzé a régóta várt, évek óta előkészítés alatt álló, különféle tervezetekben egyes kérdéseket taglaló, részletekben már korábban is publikált irányelvét az elektronikus kereskedelemről (2000/31/EU Directive, a továbbiakban: az "Írányelv").

Az elektronikus kereskedelemmel kapcsolatos joganyag vizsgálata során célszerű figyelmet fordítani az UNCITRAL által 1996-ban az elektronikus kereskedelemről alkotott modelltörvényre is (*UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce*), amely részletes szabályokat tartalmaz az elektronikus úton kötött szerződésekre, de számos, az Irányelvben szabályozott területet nem érint (pl. nem kívánt kereskedelmi közlések, a közbenső szolgáltatók felelőssége).

1. AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELEM SZABÁLYOZÁSA IRÁNTI IGÉNY

1.1 A jogi szabályozás iránti igény

Az Interneten belüli eltérő felhasználási formák - információk adattárakból, adatbázisokból történő lehívása, elektronikus levelezés, Interneten keresztül végzett elektronikus kereskedelem - számos olyan problémát vetnek fel, melyek szabályozása jelentős részben a jogalkotóra vár. A problémák részben abból adódnak, hogy az ún. információs társadalom technikai szempontból rohamosan fejlődő kommunikációs lehetőségei és ezek révén megvalósítható üzleti magatartások kiismerhetetlenek a felhasználók (kormányzati adminisztráció, vállalkozások, fogyasztók) széles tömegei számára. Tisztázatlan továbbá az Interneten árut/szolgáltatást nyújtók jogi helyzete és felelőssége, különös tekintettel a nemzetközi magánjogi jogviszonyokra. Rengeteg problémát vet fel az is, hogy az elektronikus úton megkötött ügyletek létrejötte bizonytalan. Számos

esetben vitatott a felek között, hogy milyen tartalommal és mikor jött létre a felek között szerződés. A szerződés teljesülése is gyakran lehet kétséges és viták forrása.

1.2 Technika független jogi szabályozás

Az információs társadalom megvalósítása, az informatika széleskörű alkalmazását elősegítő jogi háttér kialakítása sokrétű, gyakran egymást átfedő jogalkotói tevékenységet igényel. E szélesen megfogalmazott feladatkörön belül elhelyezkedő, az elektronikus kereskedelem jogi feltételrendszerének meghatározásában álló feladatok számos létező jogszabályt érintenek, illetve új rendelkezések megalkotását igénylik.

Néhány kérdés azonban hatályos jogunk alapján, azt értelmezve - legalább részben - jelenleg is megválaszolható. Így például szigorúan jogi szempontból vizsgálva az elektronikus kereskedelem kérdését, nincs különbség egy ún. *off-line* (nem elektronikus, hagyományos kommunikáció útján létrejött) és egy *on-line* (részben vagy teljesen elektronikus kommunikáció útján létrejött) ügylet között. Az elektronikus kereskedelem során valójában távollevők közötti kereskedelmi szerződések jönnek létre, amelyet a hatályos magyar polgári jog az alapul szolgáló jogügylet vonatkozásában régóta szabályoz (Ptk., illetve a távollévők között kötött szerződésekről szóló 17/1999. (II. 5.) Kormányrendelet).

Az elektronikus kereskedelem specifikus kérdéseinek további szabályozása esetén a jogalkotókra vár az a feladat, hogy a technikai fejlődést számításba véve olyan "egészséges" - a korlátlan technikai lehetőségeket túlszabályozással nem gátoló, azaz "technika-független" - jogi kereteket és környezetet teremtsen, amely megfelelő biztosítékot nyújt az üzleti (vásárlói, kereskedői) bizalom kialakulásához. Fontos, hogy a szabályozás támogassa az Internetet létrehívó önszerveződés fejlődését is. Szabályozni kell a felhasználókkal kapcsolatos adatok gyűjtését, kezelését és felhasználását. Ezzel kapcsolatos az Internet használó által nem kért kereskedelmi közlemények és/vagy küldemények elleni védekezés lehetőségeinek kialakítása. A forgalom biztonságának elengedhetelen követelménye a szerződő felek azonosíthatósága, vagyis annak lehetővé tétele, hogy a szerződő felek akár *on-line* úton is meg tudjanak bizonyosodni arról, hogy ki az ajánlattevő és ki az ajánlatot elfogadó a távollevők közötti szerződéses jogviszonyban. Ez a kereskedelmi jogviszonyokba egy olyan harmadik szereplő, a hitelesítő bevonását teszi szükségessé, amely az *off-line* kereskedelmi jogban korábban ismeretlen volt¹. A jogbiztonság megköveteli továbbá, hogy az elektronikus kereskedelemben résztvevő felek jognyilatkozatai megváltoztathatatlanok, (illetve változtatás esetén következő módon megváltoztathatók), valamint titkosak legyenek. A áruforgalom zavartalan működése és a felek közötti bizalom kialakítása érdekében, az elektronikus fizetéssel (illetve pénz útján) történő pénzügyi teljesítés biztonságos és megbízható kell legyen.

2. AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ JOGI KÖRNYEZET, ILLETVE KIALAKÍTÁSÁNAK BEMUTATÁSA A 2000/31/EU IRÁNYELV TÜKRÉBEN

Az Irányelv sok, korábban más irányelvekben részleteiben is szabályozott kérdésben foglalt állást. Így egy átfogó és teljesebb fogalmi és szabályozási rendszer áll rendelkezésre a

¹

A közjegyzők által végzett hitelesítési tevékenységet nem értve ez alatt.

tagállamok részére annak érdekében, hogy az elektronikus kereskedelemben felmerült problémákat egységesen kezelhessék.

Tekintettel jogharmonizációs kötelezettségeinkre, továbbá az információs társadalom megvalósításával összefüggő feladatokról szóló 100/2000. (VI. 23.) Kormányrendeletben foglaltakra, a magyar jogi szabályozás kialakítása során is célszerű és elengedhetetlen az Irányelvet figyelembe venni és az abban foglalt előírásokat¹ követni.

Jóllehet az Irányelv és az abban foglalt kötelezettségeknek a nemzeti jogrendbe történő átültetésének kötelezettsége csak a tagállomokra vonatkozik, célja azonban kifejezetten az, hogy az Európai Unión kívüli más szervezettel és országokkal az elektronikus kereskedelem jogi szabályozásának folyamatos koordinációját biztosítsa. Az Unió elvárása is egyben, hogy más regionális szervezetek és országok is figyelembe vegyék az EU szabályozását.

3. AZ IRÁNYELVBEN MEGFOGALMAZOTT ÁLTALÁNOS ELVEK, SZABÁLYOZÁSI TERÜLETEK

Az Irányelv számos új rendelkezést vezet be az elektronikus kereskedelem szabályozórendszerébe, amelyeknek célja egyoldalról az, hogy a tagállamok szabályozási rendszere összehangolt legyen, más oldalról viszont nem kíván olyan szigorú jogi korlátokat bevezetni, amely az önkezdemenyezés és az önszerveződés gátját képezné az internetes kommunikáció terén. Úgy is lehetne ezt a helyzetet jellemezni, hogy egyfajta “szabályozott szabályozatlanság”, amely bár kellő teret biztosít az önkezdemenyezésnek és önszerveződésnek, ugyanakkor a legfontosabb kérdésekben az egységesítés igényével egyértelmű jogi szabályozást kíván bevezetni.

A jogalkotók fontos szempontnak tartották az Irányelv megalkotása során, hogy a meglévő jogi környezet vizsgálatát követően és annak eredményeire támaszkodva alkossanak további szabályokat feltéve, hogy azok alkalmasak az elektronikus kereskedelem során történő alkalmazásra. Szükség szerint a meglévő szabályrendszer módosítására, illetve kiegészítésére kerül sor.

Az Irányelv az alábbi fő szabályozási területeket érinti, amely területek alapvetően az információs társadalmi szolgáltatást nyújtó szolgáltatók tevékenységével kapcsolatosak:

- (a) a szolgáltatóknak az Európai Unió területén belül történő létrehozásának feltételei és a szolgáltatók működésével kapcsolatban alkalmazandó jog;
- (b) a szolgáltatók által kibocsátott kereskedelmi közleményekkel, nyilatkozatokkal kapcsolatos kötelezettségek;
- (c) az elektronikus úton létrejött szerződések elimerése és a szerződés létrejöttének időpontja;
- (d) közbenső szolgáltató felelősségének korlátozása;
- (e) intézkedések összehangolt végrehajtásának bevezetése.

4. AZ IRÁNYELV SZEMÉLYI HATÁLYA ÉS AZ ELEKTRONIKUS KERESKEDELEMMELEL KAPCSOLATOS ALAPVETŐ FOGALMAK

Az Irányelv személyi hatálya kiterjed bármely jogi vagy természetes személyre, amely/aki elektronikus szolgáltatást nyújt. Ennek megfelelően a személyi hatály magában foglalja mind a tartalom (információ) szolgáltatót, mind pedig a tartalomhoz elektronikus úton hozzáférést biztosító szolgáltatót, végül pedig a távközlési közreműködőt is. Az Irányelv ugyanakkor sem ezeket, sem más az elektronikus kereskedelemmel kapcsolatos lényeges fogalmakat nem definiálja, így ezek meghatározása a korábban már más uniós irányelvekben közzétett definíciók alapján ismerhető meg. Itt kerül ismertetésre az Irányelv egyik központi fogalma, az **információs társadalmi szolgáltatás** illetve a **szabályozott tárgykör** fogalma.

4.1 Az információs társadalmi szolgáltatás (a továbbiakban: „Szolgáltatás”)

Az információs társadalmi szolgáltatás fogalmát az Európai Parlament és Tanács 98/48/EC Irányelvvel módosított 98/34/EC Irányelve határozza meg.² Ennek értelmében információs társadalmi szolgáltatásnak minősül

- (a) bármilyen (B2B³, B2C⁴ viszonylatban) általában ellenszolgáltatás fejében, vagy akár ingyenesen is (pl. PestiEst, amelyet a honlap látogatója az internet hozzáféréseért fizetendő díjtól eltekintve ingyen vehet igénybe, a szolgáltatást a beépített reklámtartalmú közlemények “tartják” el) nyújtott szolgáltatás, például: Internet hozzáférés biztosítása, Web oldal (honlap)fenntartás, Bulletin Board Service (BBS, elektronikus faliújság) fenntartás, E-mail, ingyenes (pl. Freemail), vagy visszterhes szolgáltatás, kereső és portál⁵ szolgáltatás, on-line termékértékesítés, on-line szolgáltatások (pl: pénzügyi szakmai) nyújtása, on-line kiadó (újság), on-line szórakoztatás, különösen szerzői művek felhasználása/lehívása letöltési lehetőséggel vagy anélkül (játékok, video, zene, stb.; ebben a tekintetben fontos az, hogy a szolgáltatás gazdasági jellegű legyen);
- (b) amelyet telekommunikációs eszköz (a hatályos magyar jogszabályok szerint ma még ez alatt távközlési eszköz értendő) útján, elektronikus úton nyújtanak;
- (c) a szolgáltatást igénybe vevő kifejezett megrendelése alapján (amely történhet írásbeli úton vagy ráutaló magatartással (ún. rákattintás - *click on*), amely kritériumot széleskörűen kell értelmezni, mivel például egy portálon elhelyezett hirdetés is ide tartozik).

Ezt a fogalom meghatározást az Irányelv normaszövege nem tartalmazza, amelynek oka bizonyára az, hogy az Irányelv nem kíván eltérni a már korábban más irányelvekben adott definícióktól. Az Irányelvből azonban egyértelműen megállapítható, hogy az elektronikus szolgáltatás egyik legfontosabb ismertetőjegye az egyedileg hozzáférhetőség, azaz *point to point*⁶ jellegű szolgáltatás. Az *on-line* továbbítás (pl. vezeték útján a közönséghez juttatott rádió, vagy televízió műsor) önmagában nem meríti ki az információs társadalmi szolgáltatás fogalmát, mivel nem egyedi kérés alapján történik a szolgáltatás. Az egyedi hozzáférhetőség, az információ egyedi kiválaszthatósága jelenti az alapvető szempontot akkor is, ha az egyoldalú információ közlés, illetve hozzáférhetővé tétel nem képezi tényleges tartalmát az elektronikus szolgáltatásnak (pl. szerződés kötés, illetve ebben való közreműködés)

4.2 Elektronikus kereskedelmi kommunikáció

Az elektronikus kereskedelem legtágabban az üzleti célú illetve kereskedelmi kommunikáció része, amely általánosságban termékek, szolgáltatások, vagy valamely személy ismertségének előmozdítására irányuló gazdasági célú, elektronikus úton megvalósított egyoldalú, vagy interaktív kommunikáció. Nem tartozik az elektronikus kereskedelem körébe:

- (a) az az információ, melynek segítségével információ szerezhető a cég tevékenységéről, így különösen a domain név és az e-mail cím; továbbá
- (b) azon információk összessége, amelyek áruval, szolgáltaással vagy a cégről, szervezetről vagy személyről alkotott benyomással kapcsolatosak, amennyiben ezek összegyűjtése gazdasági előny szerzése nélkül történt.

4.3 Elektronikus kereskedelem

Az elektronikus kereskedelem fogalma egyrészt az elektronikus úton történő árura vagy szolgáltatásra vonatkozó szerződéskötést, másrészt az így megkötött szerződés szerinti szolgáltatás és/vagy fizetés elektronikus teljesítését jelenti. A teljesítést jelentheti pénzügyi szolgáltatás, szerzői mű átadása, stb. Ezzel szemben birtokba vehető dolog “elektronikus”átadása fogalmilag kizárt.

4.4 Az elektronikus kereskedelem szereplői (a továbbiakban “szolgáltatók”)

Az elektronikus kereskedelemben leggyakrabban előforduló tipikus szereplők a következők:

- network operator** - a távközlési hálózat üzemeltetője, az alapszintű infrastruktúra szolgáltatója⁷ (pl. MATÁV), vagy másként **access provider** - a hálózati (Internet) távközlési hozzáférést biztosító szolgáltató.
- service provider** - Internet szolgáltató (*internet service provider - ISP*, vagy *service provider - SP*). A szolgáltatást kínáló bármely természetes vagy jogi személy a szerverén adattárolást, honlapfenntartást, a hálózaton (interneten) adat-továbbítást és egyéb szolgáltatást, információs társadalmi szolgáltatást nyújt.
- content provider** - tartalomszolgáltató, amelynek a szolgáltatását, az Internet felhasználók (akik a tartalomszolgáltató viszonylatában fogyasztók), az access provider és a service provider közreműködésével, elektronikus kommunikáció útján veszik igénybe.
- online szolgáltató** - olyan internet szolgáltató, amely tartalomszolgáltatást is nyújt, például: BBS (Bulletin Board Service, azaz szerkesztett közlést magában foglaló elektronikus faliújság) szolgáltatás (pl. MatávNet).

(A fenti tipikus szereplőket az elektronikus kereskedelem egyes jogi kérdéseiről szóló EU Irányelv információs társadalmi szolgáltatást nyújtó szolgáltatóknak nevezi /*Information Society Service Provider*/).⁸

recipient of the service - bármely természetes vagy jogi személy, aki hivatásszerűen vagy másként, információs társadalmi szolgáltatást vesz igénybe, így különösen információ keresés vagy hozzáférhetővé tétel érdekében.

consumer - olyan természetes személy, akinek az adott ténykedése kívül esik a saját vállalkozásán, foglalkozásán, illetve hivatásán.

A fogalom meghatározások és így a szabályozás kialakítása során figyelembe kell venni, hogy az elektronikus kereskedelmi szerepek vegyülhetnek, gyakran átfedések vannak az egyes szereplők szolgáltatásai között, sőt szinte ezt lehet tipikusnak nevezni. Tehát egy szereplő több elektronikus kereskedelmi funkciót is betölthet. Például a tartalom szolgáltató lehet egyrészt az Irányelv fogalomrendszere szerint a tartalom szolgáltatója, ugyanakkor az internet szolgáltató szolgáltatásának az igénybe vevője. A internet szolgáltató pedig elektronikus szolgáltató, de lehet egyúttal a tartalom szolgáltató szolgáltatásának az igénybe vevője is.

Ha az internet szolgáltató az Irányelv felelősségkorlátozó rendelkezéseiben meghatározott tevékenységen túlmenő elektronikus szolgáltatást (tartalmat) is nyújt (ún. on-line szolgáltató), kettős minőségű elektronikus szolgáltatóvá válik, amelynek a felelőssége ahhoz képest alakul, hogy tevékenysége mennyiben haladja meg a felelősségkorlátozó rendelkezésekben felsorolt tevékenységeket.

coordinated field - szabályozott tárgykör. (A szabályozott tárgykör az Irányelv tárgyi és személyi hatályát meghatározó, továbbá azon legszükségesebb szabályokból áll össze, melyek az elektronikus szolgáltatások szabad áramlásához szükségesek.⁹ A ténylegesen szabályozott tárgykör feltérképezéséhez emellett a létező, az előkészületben lévő és az elektronikus szolgáltatásokra is alkalmazandó közösségi szabályozásból és bírói gyakorlatból álló jog (közösségi jog “*acquis communautaire*”) elemeit is tekintetbe kell venni. A tagállamok jogrendszerében megtalálható azon követelmények összessége, amelyek az információs társadalmi szolgáltatásra alkalmazhatók, függetlenül attól, hogy általános jellegűek, vagy specifikusan erre a célra alkották. Ezek olyan szabályok, amelyeket a szolgáltatóknak is meg kell felelnie, így különösen:

- az információs társadalmi szolgáltatási tevékenységre vonatkozó minősítési, engedélyezési és bejelentési kötelezettségek;
- az információs társadalmi szolgáltatási tevékenység végzése során alkalmazandó magatartási szabályok, a szolgáltatott tartalom minőségével kapcsolatos követelmények, hirdetésekre, szerződésekre, a szolgáltató felelősségére vonatkozó szabályok.

A szabályozott tárgykör mindemellett korlátozott, ugyanis ennek nem tárgya az árukkal és az áruk kézbesítésével kapcsolatos szabályok, illetve a szolgáltatásokkal kapcsolatos követelmények, ha a szolgáltatást nem elektronikus úton nyújtották.

A szabályozott tárgykörből kizárja az Irányelv azt is, ami tárgy szerint ugyan oda esne, de jogi eszközökkel nem szabályozható terület (pl. *“az Irányelv nem képes megakadályozni a nyitott hálózatok, mint pl. az Internet névtelen használatát”.*)

Olyan tárgyak sem tartoznak a szabályozott tárgykörhöz, amelyeket Irányelvnél magasabb szintű nemzetközi szabályozás az elektronikus szolgáltatások világára is kiterjedően rendez (pl. a véleménynyilvánítás illetve a szólás szabadsága, *“freedom of expression”* az Európai Emberi Jogi Konvencióban).

A teljes szabályozott tárgykörből a szolgáltatások szabad áramlásához szükséges minimumszabályok megalkotásának céljából kiindulva az Irányelv eleve kizárja:

- az adózási, különösen az ÁFA tárgyú, és az egyéb közterhekkel kapcsolatos,
- a büntetőjogi,
- a nemzetközi magánjogi, és
- a bíróságok joghatóságának meghatározásával kapcsolatos kérdéseket.

Az Irányelv figyelemmel van arra, hogy elektronikus szolgáltatás nyújtásának eredményeképpen sor kerülhet polgári jogi értelemben vett, dolog átadásában, és az ehhez távollévők között létrejött szerződés esetén nyilvánvalóan szükséges fuvarozásában álló szolgáltatásra, vagy szintén dologi teljesítéssel kapcsolatos szolgáltatás nyújtásában álló tevékenységellátására is (pl. a felek elektronikusan kötnek adásvételi szerződést valamely dolog megvételére és házhoz szállítására, vagy vállalkozási szerződést építési, szerelési munka elvégzésére). Elképzelhető, hogy az elektronikusan kötött szerződés teljesítése az elektronikus világon kívül esik. A dolgokkal, illetve teljesítésükkel kapcsolatos minőségi követelményekre, és a nem elektronikusan teljesített szolgáltatásokra a szabályozott tárgykör értelemszerűen nem terjed ki.

Részben az Európai Közösségen belül a tagállamok jogrendszerének különbségei, részben az elektronikus szolgáltatás egyéb jogforrásban szabályozott sajátosságai miatt az Irányelv mellékletében felsorolt szolgáltatások illetve tárgyak nem tartoznak a szabályozott tárgykörbe.

5. A SZOLGÁLTATÓKKAL KAPCSOLATOS ALAPELVEK

5.1 A származási ország elve

Az Irányelv értelmében a Szolgáltatók működése nincs előzetes engedélyezéshez kötve. Ez nem befolyásolja azonban azt, hogy egyes szolgáltatói tevékenységek végzése engedélyhez kötött legyen. Emellett számos kötelezettség terheli a szolgáltatókat, így például eleget kell tenniük, illetve meg kell felelniük egyéb, a tevékenységükre irányadó jogi szabályozásban előírt követelmények(ek)nek.

Az Irányelv külön nevesíti a szolgáltatók általános információszolgáltatási kötelezettségét. Ennek értelmében a Szolgáltatók kötelezettsége az, hogy a szolgáltatást igénybe vevők és az

illetékes hatóságok számára legalább az alábbi információkhoz való könnyű, közvetlen és állandó hozzáférést biztosítsák:

- a szolgáltató neve, létrehozásának földrajzi címe;
- a szolgáltató adatai, e-mail címe;
- amennyiben a szolgáltató valamilyen kereskedelmi vagy más nyilvántartásban szerepel, úgy a bejegyzés száma vagy más olyan adat, mely lehetővé teszi az azonosítását;
- amennyiben a tevékenység végzése engedélyhez van kötve, úgy az illetékes hatóság megnevezése;
- amennyiben a tevékenység szabályozott hivatással kapcsolatos, úgy a szakmai felügyelő szerv megnevezése, ahol a szolgáltatót nyilvántartásba vették;
- amennyiben a szolgáltató ÁFA köteles tevékenységet végez, úgy az ezzel kapcsolatos információk.

Fontos részét képezi az információszoolgáltatási kötelezettségnek az, hogy a szolgáltatással kapcsolatos ár feltüntetése egyértelmű és világos legyen, annak is egyértelműen megállapíthatónak kell lennie, hogy az ár tartalmazza-e az adót és a szállítással kapcsolatos költségeket.

A szolgáltató létrehozásának földrajzi címe azért releváns, mert az Irányelv szerint kizárólag annak a tagállamnak a joga alkalmazandó a szolgáltatóra, ahol azt létrehozták. A szolgáltató létrehozásának helyét a származási ország elve alapján lehet meghatározni. E szerint, azt kell a létrehozás helyének tekinteni, ahol a szolgáltató határozatlan ideig folytat helyhez kötött gazdasági tevékenységet. Ha például a szolgáltató ruhákat értékesít on-line Franciaországból, amelyeket egyébként Olaszországban állítanak elő, úgy a francia jog az irányadó. Eltérően kell a származási ország elvet alkalmazni olyan esetben amennyiben a szolgáltató egyedi szolgáltatásokat nyújt. Ebben az esetben, például, ha Görögországból nyújt e-mail szolgáltatást, Németországból pedig hosting szolgáltatást, akkor az e-mail szolgáltatás a görög jognak, a hosting szolgáltatás pedig a német jognak kell hogy megfeleljen. A szolgáltatás nyújtásához felhasznált technológia alkalmazásának helye nem lényeges. Így tehát ha egy Németországban működő szolgáltató által nyújtott portál szolgáltatáshoz használt web oldalakat egy luxemburgi szerveren tárolja a szolgáltató, akkor a szolgáltatásra a német jog az irányadó.

Ennek alapján lényegesen csökkenthető az új információs társadalommal kapcsolatos szolgáltatások jogi költsége, hiszen kizárólag egy jogrend szabályainak kell megfelelni. Ez lényegében egy uniós kollíziós szabály, amely több tagállam esetlegesen ütköző joga esetére meghatározza az irányadó jogot. Ezáltal lényegesen egyszerűbb és átláthatóbb lesz a jogi szabályozás, ha nem a tagállamok kollíziós nemzetközi magánjogi szabályai alapján kell a szolgáltatóra irányadó jogot meghatározni. A nem tagállamokban lévő szolgáltatók esetén a nemzetközi magánjogi szabályok az irányadóak, noha számos tagállam a származási hely elvének a nem tagállamokra történő kiterjesztését szorgalmazza.

Számos jogterület esetén a származási hely elve nem alkalmazható, például szellemi alkotások joga, fogyasztói szerződések és nem kért kereskedelmi közlések esetében.

5.2 A szolgáltatók működésének engedélyezése jelenleg Magyarországon

Az 1992. évi LXXII. távközlésről szóló törvény (a továbbiakban "Tt.") rendelkezik arról, hogy mely szolgáltatók tevékenysége engedélyköteles Magyarországon.

Az access provider (Internet hozzáférés biztosító szolgáltató), a service provider (internet szolgáltató) a Tt. szerint közcélú távközlési szolgáltatók (a közcélú távközlési szolgáltatás díj ellenében, előfizetők vagy igénybevevők részére végzett jelátvitelt vagy hozzáférést biztosító távközlési tevékenységet végző szervezetek / meghatározást ld. Tt. Melléklet 10. pont), mely szolgáltatást a szolgáltató a Tt. 3. § - ának (3) bekezdése szerint a Hírközlési Főfelügyelet által kiadott hatósági szolgáltatási engedély alapján jogosult nyújtani.

A content provider, azaz a tartalomszolgáltató tevékenysége az elektronikus kereskedelem megkezdése előtt e minőségben nem engedélyhez kötött, csak abban az esetben, ha a tevékenység végzése az alkalmazott technikától függetlenül önmagában is engedélyhez, vagy bejelentéshez kötött. Így például az elektronikus folyóiratok a sajtótörvény (1986. évi II. törvény) hatálya alá tartoznak, és ennek megfelelően kell alapításukat bejelenteni a lapnyilvántartásért felelős minisztériumban, jelenleg a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában). A tartalomszolgáltató létrejöttére és működésére a hatályos magyar jogszabályok (vagy az alapítás helyének jogát - magyar telephelyére pedig a telephely jogi formájára irányadó magyar jogot kell alkalmazni)¹⁰.

6. KERESKEDELMI KOMMUNIKÁCIÓ (COMMERCIAL COMMUNICATIONS)

6.1 Információ szolgáltatási kötelezettség

Az információs szolgáltatási kötelezettség célja elsősorban az, hogy az elektronikus kereskedelem transzparenciáját szolgálja és biztosítsa. A tagállamoknak biztosítaniuk kell azt, hogy az információs társadalmi szolgáltatást megvalósító kereskedelmi természetű közlések - az egyébként szolgáltatandó információn túlmenően - az alábbi követelményeknek tegyenek eleget:

- (a) a kereskedelmi jellegű kommunikációnak, mint ilyennek, világosan és egyértelműen azonosíthatónak kell lennie;
- (b) egyértelműen azonosíthatónak kell lennie annak a természetes vagy jogi személynek, aki a kereskedelmi közlést közlést közlést;
- (c) promóciós jellegű hirdetéseknek, árengedményeknek, bonusoknak, ajándékoknak egyértelműnek, továbbá a feltételeknek, amelyek révén elérhetőek, világosnak és könnyen hozzáférhetőnek kell lenniük;
- (d) a promóciós jellegű nyereményjátékoknak vagy vetélkedőknek - ha azt a szolgáltató székhelye szerinti ország jogszabályai ezt egyébként megengedik - egyértelműen azonosíthatónak, világosnak, a részvétel lehetőségének pedig könnyen hozzáférhetőnek kell lenni.

A fenti követelmények többlet információszolgáltatási követelményként értendők, azaz a hatályos jogi szabályozásban más előírt információ szolgáltatási kötelezettség felett. Így például a távollévők között kötött szerződésekről szóló 17/1999. (II. 5.) Kormány rendelet, és az ennek alapjául szolgáló, a fogyasztók védelméről szóló 97/7/EK irányelv számos tájékoztatási kötelezettséget ír elő a gazdálkodó szervezet számára. A kereskedelmi közlések szabályozásának célja, hogy egyértelműen elkülönüljenek a kereskedelmi közlések az egyéb objektív információktól. Ez biztosítja, hogy szolgáltatók nem származtatnak előnyt abból, hogy a szolgáltatás igénybevevője a szolgáltató helyétől távol van és emiatt nagyon kevés eszköz áll rendelkezésére, hogy ellenőrizze a szolgáltatás jóhiszeműségét.

A fent említett kötelezettségek például oly módon terheli a szolgáltatót, hogy amennyiben a honlapján keresztül kereskedelmi közlést tesz közzé, úgy magát egyértelműen azonosítani kell. Az Irányelv megalkotói szerint nem elegendő egy egyszerű más honlapra utaló közlést (un. linket) elhelyezni az oldalon, amely a felelősség korlátozására irányuló információt (un. *disclaimer*) tartalmaz.

6.2 Nem kért (unsolicited) kereskedelmi közlések (un. Spam)

A nem kért kereskedelmi közlések - amelyet az informatikai zsargon *spam* néven ismer - a fogyasztók és a szolgáltatást igénybevevők számára terhes lehet. A nem kért kereskedelmi közlésekhez való hozzájárulás kérdését a korábbi 97/7 EU Irányelv és a 97/66 EU Irányelv szabályozza. Az Irányelv az alábbi kiegészítő szabályokat tartalmazza.

- (a) Ha az adott ország joga egyébként lehetővé teszi a kereskedelmi közléseknek elektronikus úton kéretlenül történő továbbítását, biztosítani kell azt, hogy ezen jelleget a fogadó fél a fogadással egyidejűleg, egyértelműen azonosítani tudja.
- (b) Azoknak a szolgáltatóknak, akik nem kért kereskedelmi kommunikáció közvetítésére vállalkoznak, tiszteletben kell tartaniuk és alkalmazniuk kell azokat a programokat, amelyek a fogadó fél számára felajánlják azt az opciót, hogy a nem kért kereskedelmi közlések részére ne közvetítsék (*“opt-in” és “opt-out” lehetőségek*, feliratkozás az ún. *“Robinson-listára”*, azaz egy olyan regisztráció, amelynek eredményeként a spam nem kerül részére továbbításra). Az itt említett kétféle rendszer közül az *„opt in”* rendszer szerint a fogadó fél kifejezett előzetes beleegyezése szükséges ahhoz, hogy fogadó fél felkerüljön a listára, amely jelezi, hogy kész a kereskedelmi közlések fogadására. Az *„opt out”* rendszer ennek az ellenkezője, amely arra biztosít lehetőséget, hogy a fogadó megtilthassa a nem kívánt kereskedelmi közlések részére történő közvetítését.

Noha a meg nem engedett kereskedelmi kommunikáció (gazdasági reklám) körében a hatályos magyar jogi szabályozás is megállapít bizonyos - bár nem konkrétan az Internetre vonatkozó - tilalmakat, a reklámok szabályozásának korszerűsítése során a magyar jogalkotónak állást kell foglalnia majd abban a kérdésben, hogy kifejezett megrendelés nélkül küldhetők-e reklámok közvetlenül a fogyasztónak elektronikus küldeményel (levéllel).

A döntés során a jogalkotói szándékot össze kell vetni a távollévők között kötött szerződésekről szóló, a 97/7/EK Irányelvvel harmonizált jelenleg hatályos 17/1999. (II.5.) Kormányrendelet rendelet 9.§ (2) bekezdésével, amely szerint, ha külön jogszabály eltérően nem rendelkezik, a gazdálkodó szervezet a fogyasztó kifejezett tiltakozásának hiányában használhat olyan,

közvetlen kapcsolatot lehetővé tevő távközlő eszközt, amely nem tartozik a telefonos, illetve faxos ajánlattétel hatálya alá. Tehát a hatályos magyar szabályozás szerint a spam akkor tilos, ha a fogyasztó kifejezetten tiltakozik ellene. A jogalkotó a kormányrendelet megalkotásakor bizonyára nem a fogyasztói számítógépek tömeges elektronikus reklámküldeményekkel való eláraszthatósága szempontjára volt figyelemmel.

Hatályos jogunk más olyan szabályokat is tartalmaz, melyek a spamre mint reklámra alkalmazandók lehetnek. Példaként említhető a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LXIII. törvény.

6.3 Szabályozott hivatások¹¹

E szabály megalkotásának háttere az, hogy a határon túli szolgáltatások nyújtásával szemben fennálló akadályozó tényezőket megszüntessék a Közösségen belül. Ennek azonban elengedhetetlen feltétele, a kereskedelmi közlésekkel kapcsolatos az egyes hivatásokra vonatkozó szabályok, illetve szakmai etikai követelmények közösségi szintű szabályozása. A magatartási szabályoknak a közérdek szempontjai közül is a legjelentősebbeket kell tartalmaznia. Így különösen:

- (a) A magatartási szabályoknak az emberi méltóság, a kiskorúak, a fogyasztó és a közegészség védelmét kell szolgálniuk. Ezért a már meglévő személyes adatvédelmi, fogyasztóvédelmi és közegészségügyi közösségi, “acquis”szabályok a szabályozott tárgykör részét képezik és ennek megfelelően az elektronikus úton nyújtott szolgáltatásokra is alkalmazni kell azokat.

A szabályozott hivatások (ügyvédek, közjegyzők, orvosok, stb.) gyakorlói azzal a feltétellel adhatnak elektronikus úton kereskedelmi jellegű közlést, ha azt a hivatás függetlenségének, méltóságának [*dignity*] tiszteletbentartásával, a hivatással együttjáró titoktartási kötelezettség és bizalmi jelleg betartása mellett, a hivatás többi gyakorlója felé tisztességes módon teszik.

- (b) Az államnak ösztönöznie kell a szabályozott hivatások szakmai-érdekképviseleti szervezeteit arra, hogy alkossanak magatartási szabályokat (*Code of Conduct*) arról, hogy az adott hivatásra vonatkozó szabályok figyelembevétele mellett milyen jellegű információt tartalmazhatnak a kereskedelmi jellegű közlések. (Pl. ügyvédi titoktartási kötelezettség, vagy a hirdetési tilalomra tekintettel milyen jellegű tájékoztatást lehet adni Internet útján.) Ez nem jelentené az egyes érdekképviseleti szervezetek függetlenségének befolyásolását, sem azt, hogy az érdekeltek felek számára kötelező lenne az adott magatartási szabályok feltétlen elfogadása.
- (c) A magatartási szabályzat elkészítése során különösen figyelembe veendőek az adott hivatásra vonatkozó közösségi szintű szabályok.

7. ELEKTRONIKUS ÚTON KÖTÖTT SZERZŐDÉSEK

7.1 Elektronikus úton kötött szerződésekkel kapcsolatos szabályok

A jogrendszernek (főszabályként) lehetővé kell tennie azt, hogy érvényesen lehessen szerződést kötni elektronikus úton. Ennek megfelelően a jogrendszer nem állíthat korlátozást az elektronikus úton létrejött szerződések elé, továbbá a szerződések megkötésére és létrejöttére vonatkozó jogi szabályozás nem eredményezheti azt, hogy egy szerződés csupán amiatt minősüljön érvénytelennek, hatálytalannak vagy nem létezőnek, mert elektronikus úton kötötték. (Pl. a Ptk. szabályainak mikénti alkalmazása a szerződés létrejöttével kapcsolatban: írásban, szóban, vagy esetleg ráutaló magatartással kellene létrejötnék tekinteni a szerződést? komoly bizonyítási nehézségek jelentkeznek, ui. jelenleg nincs biztosítva az írásbafoglalási követelmények teljesülése.¹²)

Bizonyos kivételek megengedettek a főszabály alól. Így például egy adott ország - a saját jogrendszerének szabályozására figyelemmel - adhat olyan szabályozást, miszerint egyes szerződések tekintetében a fenti főszabály nem érvényesül, így különösen megengedett az eltérés

- az ingatlanok átruházására vonatkozó szerződések;
- a bíróságok, közigazgatási szervek vagy közhatóságként működő hivatások (pl. közjegyzők) közreműködésével kötött szerződések;
- biztosítéki, óvadéki, stb. jellegű szerződések;
- családjogi és öröklési jogi vonatkozású szerződések esetében.

7.2 Információs szolgáltatás

A szolgáltatónak (az egyébként adandó információn túlmenően) az elektronikus kereskedelemmel kapcsolatban legalább az alábbi információt kell szolgáltatnia:

- (a) azoknak a technikai lépéseknek, műveleteknek a leírása, amelyek a szerződés megkötéséhez szükségesek;
- (b) tájékoztatás arra vonatkozóan, hogy a megkötött szerződést a szolgáltató is tárolja-e (irattározza-e), és ez a későbbiekben hozzáférhető lesz-e;
- (c) azoknak a számítógépi műveleteknek a leírása, amelyek az esetleges beviteli hibák azonosítására és javítására szolgálnak;
- (d) a szerződés megkötésére ajánlott nyelv;
- (e) a szolgáltatás nyújtója - kivéve, ha az információs társadalmi szolgáltatás igénybevevőjének minősülő felek eltérően állapodtak meg - közölni tartozik, hogy mely magatartási kódex szabályai szerint működik, melyikhez regisztrált, és ezeket a szabályokat elektronikus úton miként lehet megismerni;
- (f) a megkötendő szerződés általános és egyedi feltételeinek olyan módon kell hozzáférhetőnek lennie, hogy a szolgáltatás igénybevevője azt képes legyen letölteni, tárolni és reprodukálni.

- (g) a fenti (a)-(c) pontokban írt szabályok nem vonatkoznak az olyan szerződésekre, amelyet kizárólag e-mail vagy ennek megfelelő elektronikus úton kötöttek.

7.3 A megrendelés (ajánlott szolgáltatás igénybevétele), a szerződés létrejötte

Az alábbi szabályok tartalmazzák azt az alapelvet, hogy mikor kell egy elektronikus úton kötött szerződést létrejötnnek tekinteni.

- (a) Biztosítani kell, hogy az elektronikus úton megkötött szerződések esetében, - kivéve, ha a felek nem minősülnek a szolgáltatás igénybevevőjének azaz fogyasztónak -, amennyiben a szolgáltatás igénybevevője elektronikus úton adja a megrendelést, akkor
- a szolgáltatónak elektronikus úton és késedelem nélkül vissza kell igazolnia a megrendelést;
 - a megrendelést és annak visszaigazolását akkor kell megtörténtnek tekinteni, amikor a címzettnek lehetősége volt azt megkapni (hozzáférni).
(bizonyítási nehézségek; a kézhezvétel visszaigazolása)

Ennek megfelelően tehát a szerződés létrejöttéhez az alábbi lépések együttes teljesülése szükséges:

- a szolgáltató ajánlattétele
 - a szolgáltatás igénybevevőjének az ajánlatra vonatkozó elfogadó nyilatkozata és annak a szolgáltatóhoz való továbbítása
 - a szolgáltató nyilatkozatának a szolgáltatás igénybevevőjéhez való megérkezése arra vonatkozólag, hogy a szolgáltató megkapta a szolgáltatás igénybevevőjének elfogadó nyilatkozatát
 - a szolgáltatás igénybevevőjének fenti tényre vonatkozó visszaigazolása
- (b) A szolgáltatónak - kivéve, ha nem fogyasztónak minősülő felek között jön létre a szerződés - biztosítania kell azokat a megfelelő, hatékony és hozzáférhető technikai eszközöket, amelyek segítségével a fogyasztó képes a megrendelés leadása előtt azonosítani a hibákat (elírásokat, stb.) és azokat kijavítani.
- (c) A fenti (a)-(b) pontokban írt szabályok nem vonatkoznak az olyan szerződésekre, amelyet magánszemélyek egymás között, kizárólag e-mail útján vagy ennek megfelelő elektronikus úton kötöttek.

Az elektronikus úton létrejött szerződéssel kapcsolatos az elektronikus aláírás is. Az elektronikus aláírás jogi szabályozásának célja annak biztosítása, hogy az iratok kézzel történő aláírásával egyenértékű joghatállyal bíró elektronikus aláírás használata beépüljön a gyakorlatba (bármely szektorban, bármely alkalmazási területen, bármely felek között), elismert és bizonyító erejű legyen. Az elektronikus aláírást a 2000. január 19-én kihirdetett 1999/93/EU irányelv szabályozza. Az elektronikus aláírásról szóló, 2000. szeptember 13-án elfogadott 1075/2000. (IX. 13.) Korm. határozat lényegében átvette az Irányelv szabályait és 2000. október 31-ét jelölte meg az elektronikus aláírásról szóló törvény elfogadásának határidejéül.

8. A KÖZBENSŐ SZOLGÁLTATÓK (HAGYOMÁNYOS BESOROLÁSSAL ISP) FELELŐSSÉGE

Az Irányelv a szolgáltatók felelősségét az egyes közbenső tevékenységek szerint és nem a szolgáltatók fajtája alapján határozza meg. Tehát egy szolgáltató, ha az alább felsorolt tevékenységeket végzi, akkor azokkal a tevékenységekkel kapcsolatban bizonyos feltételek teljesülése esetén részesülhet a felelősségkorlátozó szabályok által biztosított előnyökben. Ezek azonban kizárólag az alább felsorolt három tevékenységi csoport szolgáltatása esetén alkalmazandóak, linkekhez való hozzáférés biztosítása esetén, melyek jogsértő tartalommal rendelkeznek például már nem. A felelősségkorlátozó intézkedések kizárólag a szolgáltatók azon tevékenységére vonatkozik, mely passzív, automatikus és kizárólag technikai jellegű.

Az Európai Bíróság joggyakorlata szerint, a tagállam jogosult egy olyan szolgáltatóval szemben fellépni, amelyet B tagállamban hoztak létre, de az összes vagy tevékenységének nagy részét A tagállam területére irányítja, feltéve, hogy a létrehozás helyét olyan céllal választotta ki, hogy kikerülje az A tagállamban hatályos felelősségi szabályokat.

8.1 'Mere Conduit' (egyszerű adatátvitel, továbbítás)

- (a) Ha az információs társadalmi szolgáltatás mindössze abban áll, hogy a kommunikációs hálózaton továbbítja a szolgáltatás igénybevevője (fogyasztó) által adott információt, illetve ehhez hozzáférést biztosít, ez esetben a szolgáltató nem tartozik felelősséggel¹³ a közvetített tartalomért, feltéve, hogy
- nem ő kezdeményezi a továbbítást;
 - nem ő választja ki a közvetítés címzettjét;
 - nem válogatja vagy módosítja a továbbított információt.¹⁴
- (b) A közvetítés, illetve a hozzáférés lehetőségek biztosítása magában foglalja a továbbított információ automatikus, közbenső és transzparens tárolását oly módon, hogy ennek egyetlen célja az információ továbbítása a kommunikációs hálózatban, feltéve, hogy az információt nem tárolják tovább, mint amennyi ideig a továbbítás érdekében az ésszerű megítélés szerint szükséges.
- (c) A felelősség alóli mentesülés itt említett szabálya nem képezi akadályát annak, hogy bíróság vagy közigazgatási hatóság - az adott állam jogrendjével összhangban - arra kötelezze a szolgáltatót, hogy szüntessen meg, vagy előzzön meg egy bitorlásnak minősülő cselekményt.

8.2 'Caching' (gyorsító tárolóba helyezés a könnyebb hozzáférhetőség érdekében)

- (a) A szolgáltató (service provider) nem felelős olyan esetben, ha az információt automatikusan, közbenső módon és ideiglenes jelleggel tárolja, kizárólag az információnak más felhasználó részére történő hatékonyabb továbbítása érdekében, feltéve, hogy
- a szolgáltató nem módosítja az információt,
 - a szolgáltató eleget tesz az információhoz való hozzáférés feltételeinek,

- a szolgáltató eleget tesz az információ felfrissítésére vonatkozó kötelezettségének az általánosan elfogadott megoldások szerint,
 - a szolgáltató késedelem nélkül eltávolítja illetve hozzáférhetetlenné teszi az információt, amint tudomást szerez arról, hogy a forrás levette a hálóról, vagy pedig azt hozzáférhetetlenné tette, illetve ha az eltávolítást vagy hozzáférhetetlenné tételt bíróság vagy közigazgatási hatóság elrendelte.
- (b) A *'Mere Conduit'* tényálláshoz hasonlóan, a felelősség alóli mentesülés fenti szabálya nem képezi akadályát annak, hogy bíróság vagy közigazgatási hatóság - az adott állam jogrendjével összhangban - arra kötelezze a szolgáltatót, hogy szüntessen meg, vagy előzzön meg egy bitorlásnak minősülő cselekményt.

Amennyiben a szolgáltató azért, hogy jogtalan illetve jogsértő cselekményeket hajtsanak végre, szándékosan együttműködik a szolgáltatás igénybevevőjével, úgy a szolgáltatóra nem vonatkoznak a felelősségkorlátozó rendelkezések.

8.3 *'Hosting'* (tárolóhely bérbeadás)

- (a) Ha az információs társadalmi szolgáltatás abban áll, hogy a kommunikációs hálózaton tárolja a szolgáltatás igénybevevője (fogyasztó) által adott információt, ez esetben a szolgáltató nem tartozik felelősséggel a megrendelő által kért információ tárolásáért, azzal a feltétellel, hogy
- a szolgáltatónak nincs tényleges tudomása jogszerűtlen tevékenységről vagy információról, továbbá a kártérítési felelősség szempontjából nézve nincs ismerete olyan tényekről vagy körülményekről, amelyekből következtetni lehet olyan cselekményre vagy információra, amely jogszerűtlen.
 - a szolgáltató késedelem nélkül eltávolítja vagy hozzáférhetetlenné teszi az információt, amint tudomást szerez annak jogszerűtlenségéről.

Utóbbi szabály azonban nem tartalmaz semmiféle iránymutatást arra vonatkozóan, hogy amennyiben utóbb az információ nem bizonyul jogszerűtlennek, akkor a szolgáltatót milyen felelősség terheli a szolgáltatás igénybevevőjével szemben.

- (b) A fent említett mentesülési szabály nem érvényesül olyan esetben, ha a szolgáltatás igénybevevője a szolgáltató felhatalmazása vagy ellenőrzése alatt működik.
- (c) A felelősség alóli mentesülés fenti szabálya nem akadályozza annak, hogy bíróság vagy közigazgatási hatóság - az adott állam jogrendjével összhangban - arra kötelezze a szolgáltatót, hogy szüntessen meg, vagy előzzön meg egy bitorlásnak minősülő cselekményt, továbbá az adott állam jogosult az információ eltávolítására vagy hozzáférhetetlenné tételére eljárási szabályokat alkotni.

8.4 Nincs általános figyelési (*monitoring*) kötelezettség

- a) A szolgáltatókat a “*mere conduit*”, a “*caching*” és “*hosting*” szolgáltatások nyújtása során nem terheli általános figyelési (*monitoring*) kötelezettség arra vonatkozóan, hogy figyeljék azokat a tényeket és körülményeket, amelyek az általuk közvetített, illetve tárolt információ jogellenes jellegére utalnak.
- b) A tagállamok kötelezettséget írhatnak elő arra, hogy az információs társadalmi szolgáltatóknak azonnali tájékoztatási kötelezettsége legyen a kompetens hatóság felé, ha olyan körülményeket észlel, amely arra enged következtetni, hogy a szolgáltatás igénybevevője jogszerűtlen tevékenységet végez, illetve ilyen gyanú esetén a hatóság megkeresése esetén a velük szerződő szolgáltatás igénybevevők azonosítására alkalmas adatokat adjanak.

Figyelmet érdemel, hogy az USA törvényhozása - az 1996. évi WIPO Egyezményen alapuló - 1998. évi USA ‘*Digitális szerzői jogi törvény*’ lényegében ugyanezeket a szolgáltatói tevékenységeket szabályozta felelősségtől mentesülést eredményező szolgáltatói tevékenységekként (‘*Mere Conduit*’, ‘*Caching*’ és ‘*Hosting*’, kiegészítve a ‘*Search Engine*’ tevékenységgel, amely szolgáltatás lényege a közvetített tartalom elhelyezése egy kereső mechanizmusban).

A szolgáltatók felelőssége ezekben az esetekben az értesítési-eltávolítási eljárás (“*Notice & Take Down*”) alkalmazásában merülhet ki, melynek nemzeti szinten történő szabályozására ad felhatalmazást az Irányelv.¹⁵ Az eljárás lényege, hogy a jogaiban sérelmet szenvedett fél tájékoztatása alapján a szolgáltató haladéktalanul köteles a jogsértőnek állított tartalmat eltávolítani és erről a tartalomszolgáltatót tájékoztatni. Az amerikai szerzői jogi törvény szabálya szerint az eltávolítást követően, melynek hatálya 10 napig tart, a tartalomszolgáltató reakciója dönti el a sértőnek vélt tartalom sorsát. Amennyiben a tartalomszolgáltató elismeri vagy hallgat a jogsértésről, a tartalom nem kerül vissza eredeti helyére, véglegesen eltávolításra kerül. Ha azonban a tartalomszolgáltató tiltakozik az eltávolítás ellen, a szolgáltató visszahelyezi a tartalmat, feltéve, hogy a jogaiban sértett fél a tiltakozás hatályossá válásától számított 10 napon belül igazolja, hogy pert indított vagy más jogérvényesítési eljárást kezdeményezett a tartalom szolgáltatóval szemben.¹⁶

9. VITARENDEZÉS - ALTERNATÍV VITARENDEZÉSI FÓRUMOK, RENDES BÍRÓI ÚT

- (a) A tagállamoknak biztosítaniuk kell azt, hogy az információs társadalmi szolgáltató és a szolgáltatás igénybevevője közötti jogvita esetén az állam jogszabályai ne korlátozzák a bíróságon kívüli vitarendezés (ún. *alternative dispute resolution*) lehetőségét, beleértve azt is, hogy a jogvita elbírálára elektronikus úton kerül sor.
- (b) A tagállamoknak támogatniuk kell a különböző bíróságon kívüli vitarendezési fórumokat, így különösen a fogyasztóvédelmi jogviták rendezését oly módon, amely adekvát eljárási biztosítékokat ad az érdekelt fél részére igényének érvényesítéséhez.

- (c) Biztosítani kell, hogy a nemzeti jog alapján rendelkezésre álljon a bírói út igénybevételeének lehetősége az információs társadalmi szolgáltatók tevékenységével kapcsolatban, amely lehetőséget biztosít gyors intézkedések megtételére, beleértve az ideiglenes intézkedés lehetőségét is, a bitorlásgyanús helyzetek, illetve az érdekelt fél jogai csorbításának megszüntetésére. Ez garanciául szolgálhat arra, hogy az információs társadalmi szolgáltatást igénybevevők jogsérelme esetén kártérítésükre sor kerülhessen.
- (d) A fogyasztók kollektív érdekeinek védelmét szolgáló közbenső intézkedésről szóló 98/27 EU Irányelv az információs társadalmi szolgáltatásokkal kapcsolatban felmerült jogsérelmek esetén is alkalmazandó.

10. ALKALMAZÁSBÁVÉTEL, HATÁLYOSULÁS

A tagállamoknak 2002. január 17-ig kell megalkotniuk azokat a jogszabályokat, rendelkezéseket és megtenni azokat az adminisztratív intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a 2000/31/EU Irányelv követelményeinek megfeleljenek. Az EU csatlakozás folyamatában a tagjelölt országok, így Magyarország tekintetében is az alkalmasság és felkészültség megítélése terén az egyik vizsgálati szempont az információs társadalmi szolgáltatások fejlettsége. Így bár a fenti határidők a tagállamokra alkalmazandó, de a tagjelöltek számára sem hagyhatók figyelmen kívül.

További információért a fenti publikációval kapcsolatban keresse Dr. Szecskay Andrászt a Szecskay Ügyvédi Iroda - Attorneys at Law-nál telefonon (+36 (1) 472 3000), faxon (+36 (1) 472 3001) vagy e-mailen (info@szecskay.com).

-
1. Ezt indokolja az 1994. évi I. törvényis, amely kihirdette a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodást. Ennek 3.§ értelmében Magyarország az EU csatlakozáshoz a nemzetközi szerződéseinek előkészítése és megkötése érdekében vállalta, hogy a jogalkotás során biztosítja jogszabályaink összhangját az európai közösségi joggal.
 2. Az Irányelv címe: *Procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations*.
 3. Gazdálkodó szervezetek közötti ügylet ("Business to Business")
 4. Meghatározott szempontok szerint csoportosított honlapcímeket és egyéb információkat tartalmazó honlap, amely a benne foglalt illetve megjelölt honlapokhoz kapcsolat (link) létrehozására is alkalmas (másként szerkesztett elektronikus adattár).
 5. Meghatározott szempontok szerint csoportosított honlapcímeket és egyéb információkat tartalmazó honlap, amely a benne foglalt illetve megjelölt honlapokhoz kapcsolat (link) létrehozására is alkalmas (másként szerkesztett elektronikus adattár).
 6. Ld. az Irányelv 18. pontjában szereplő magyarázatot.
 7. A bérelt vonalas internethozzáférés esetén például a hálózat működtetője biztosítja a távközlési terméket (vonal-kapcsolatot), az Internet szolgáltató pedig az IP (Internet Protocol) adatkomunikációs kapcsolatot.
 8. Magától értetődik, hogy az online szolgáltató nem külön típus, hanem a service provider és a content provider által kínált szolgáltatást kombináltan nyújtó alany.
 9. Minimum szabályozás (Ld.: Irányelv (10) sz. magyarázat bevezető szövegrésze.

10. A teljeség igénye nélkül pl: alapvetően és elsődlegesen az alábbi háttérjogszabályok az irányadóak:
1959. évi IV. tv. a Polgári Törvénykönyvről ("Ptk.")
1997. évi CXLIV tv. a gazdasági társaságokról ("Gt.")
1997. évi CXXXII. tv. külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviseleteiről
1979. évi 13. tvr. a nemzetközi magánjogról (18.§.)

Speciális tevékenységekre vonatkozó szabályozás példái:

1986. évi II. törvény a sajtóról ("Stv.")
1996. évi I. tv. a rádiózásról és a televíziózásról (*vitatható, hogy a hagyományos korsugárzástól, műholdas sugárzástól, és vezetékes, illetve AM Mikro közvetítéstől eltérő technológián alapuló csak internet útján történő műsortovábbítás műsorszolgáltatásnak tekinthető-e*)
1996. évi CXI. tv. az értékpapírok forgalomba hozataláról, a befektetési szolgáltatásokról és az értékpapír-tőzsdéről ("Épt.")
1996. évi CXII. tv. a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról ("Hpt.")
1995. évi XCV I. tv. a biztosító intézetekről és a biztosítási tevékenységről

A fenti felsorolás folytatható minden olyan szolgáltatás nyújtására vonatkozó speciális államigazgatási rendelkezéseket tartalmazó jogszabállyal, amely a szolgáltatás nyújtását engedélyhez vagy bejelentéshez köti.

11. A szabályozott hivatás ('regulated profession') fogalmát meghatározza a diplomák, képzettségek, stb. elismerésére vonatkozó 89/48/EEC Directive 1/d, illetve a 92/51/EEC Directive 1/f cikke.
12. Az elektronikus aláírásról és elektronikus dokumentumról szóló - jelenleg előkészítés alatt álló - jogszabály elfogadása ezt a helyzetet meg fogja oldani.
13. Az Irányelv szövegéből nem állapítható meg egyértelműen az, hogy a felelősség korlátozás kiterjed-e a büntetőjogi felelősségre is.
14. Az információ továbbítása során végrehajtott technikai jellegű változtatások nem merítik ki a módosítás fogalmát, mivel a továbbított információ integritását nem érintik.
15. Ld. az Irányelv 46. pontjában szereplő magyarázatot
16. 17 USC Copyright, <http://law2.house.gov>